

**МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ ТА СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ
УКРАЇНИ**

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Факультет сценічного мистецтва

Кафедра майстерності актора

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»
освітньо-професійна програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Харків, 2025

УДК 792.2.028(073)

М14

Друкується за рішенням науково-методичної ради
Харківської державної академії культури
(протокол № 12 від 28.03.2025 р.)

Рецензенти:

Мізяк Віталій Дмитрович

Кандидат мистецтвознавства, старший викладач кафедри майстерності актора Харківської державної академії культури

Набоков Роман Геннадійович

Кандидат мистецтвознавства, декан факультету сценічного мистецтва, доцент кафедри режисури Харківської державної академії культури

Укладачі:

Лебедь А. С.

Викладач кафедри майстерності актора

Кучин П. З.

Старший викладач кафедри майстерності актора, заслужений артист України

Кучина В. Ф.

Викладач кафедри музично-драматичного театру

Майстерність актора : програма та навч.-метод. матеріали для бакалаврів 3 курсу спец.

М14 026 «Сценічне мистецтво», освітня програма «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно» факультету сценічного мистецтва / М-во культури та стратег. комунікацій України, Харків. держ. академія культури, Ф-т сценічного мистецтва, Каф. майстерності актора ; уклад.: Лебедь А. С., Кучин П. З., Кучина В. Ф. — Харків : ХДАК, 2025. — 21 с.

Навчальна програма «Майстерність актора» призначена для здобувачів вищої освіти першого (бакалаврського) рівня (3 курс) зі спеціальності 026 «Сценічне мистецтво» освітньої програми «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно». Головною метою навчальної програми є допомога здобувачам в оволодінні основними елементами майстерності актора у створенні художнього образу, надати базові знання в роботі актора в українській та західній класичній драматургії.

УДК 792.2.028(073)

© Харківська державна академія культури, 2025 р.

© Лебедь А.С., 2025 р.

© Кучин П.З., 2025 р.

© Кучина В.Ф., 2025 р.

ЗМІСТ

ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ.....	4
АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ.....	5
ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ.....	9
ТЕМАТИКА ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	11
МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ.....	15
ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАНЯТТЯ ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НИХ.....	15
САМОСТІЙНА РОБОТА ТА МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО НЕЇ.....	16
ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ.....	18
ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНОСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ.....	18
РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ.....	20

1. ЗАГАЛЬНА ІНФОРМАЦІЯ ПРО ДИСЦИПЛІНУ

1	Назва дисципліни	Майстерність актора
2	Викладачі	Лебедь Андрій Сергійович Кучин Павло Захарович Кучина Валентина Федірівна
3	Контактні дані викладача (роб.тел., емейл)	andrii_lebed@xdak.ukr.education
4	Статус дисципліни (обов'язкова чи вибіркова)	Обов'язкова
5	Рік підготовки	3
6	Семестр	5, 6
7	Лекції (год.)	
8	Практичні (семінарські, лабораторні) заняття (год.)	66
9	Самостійна робота (год.)	200
10	Індивідуальна робота (год.)	34
11	Кількість кредитів	10
12	Загальна кількість годин	300
13	Види поточного контролю	Перевірка теоретичних знань, перевірка практичних знань, перегляд практичних показів
14	Вид підсумкового контролю	Іспит

2. АНОТАЦІЯ ДИСЦИПЛІНИ

2.1. Місце дисципліни в програмі навчання

Навчальна дисципліна «Майстерність актора» покликана допомогти студентам оволодіти основними елементами майстерності актора у створенні художнього образу, надати базові знання в роботі актора в українській та західній класичній драматургії.

2.2. Пререквізити та постреквізити дисципліни

«Майстерність актора» – обов'язкова навчальна дисципліна, яка є головною частиною загальної системи викладання фахових дисциплін, для виховання та різнобічного гармонійного розвитку фахівців спеціалізації «Акторське мистецтво драматичного театру та кіно».

2.3. Мета вивчення дисципліни – ідейна і професійна підготовка майбутнього актора драматичного театру і кіно, озброєного знаннями та вміннями, які необхідні для вирішення широкого кола проблем з виховання професійних акторів для драматичних театрів, кіно і телебачення.

2.4. Завдання вивчення дисципліни:

- оволодіти знаннями теорії акторського мистецтва;
- продовження роботи студентом над собою і перші спроби зрозуміти, осмислити і самому здійснити проникнення у внутрішній світ іншої людини;
- оволодіти навичками акторської техніки;
- сформувати досвід творчої діяльності в театрі та кіно.

2.5. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

У студентів мають бути сформовані наступні загальні компетентності:

ЗК01. Здатність реалізувати свої права і обов'язки як члена суспільства, усвідомлювати цінності громадянського (вільного демократичного) суспільства та необхідність його сталого розвитку, верховенства права, прав і свобод людини і громадянина в Україні.

ЗК02. Здатність зберігати та примножувати моральні, культурні, наукові цінності й досягнення суспільства на основі розуміння історії та закономірностей розвитку предметної області, її місця у загальній системі знань про природу і суспільство та у розвитку суспільства, техніки і технологій.

ЗК03. Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

- ЗК04. Здатність спілкуватися державною мовою як усно, так і письмово.
- ЗК06. Здатність використовувати інформаційні і комунікаційні технології.
- ЗК07. Здатність працювати в команді.
- ЗК08. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

Професійні компетентності:

- СК01. Здатність генерувати задум та здійснювати розробку нової художньої ідеї та її втілення у творі сценічного мистецтва.
- СК02. Здатність до творчого сприйняття світу та його відтворення у художніх сценічних образах.
- СК03. Здатність до ефективної діяльності у колективі в процесі створення сценічного твору, керівництва роботою і / або участю у складі творчої групи в процесі його підготовки.
- СК04. Здатність до професійного опанування змістових (інформаційного, виразно-образного) рівнів сценічного твору.
- СК05. Здатність до публічної презентації результату своєї творчої (інтелектуальної) діяльності.
- СК06. Здатність до оперування специфічною системою виражальних засобів при створенні та виробництві сценічного твору.
- СК09. Здатність співвідносити особисте розуміння художньої ідеї та твору із зовнішнім контекстом.
- СК10. Здатність до критичного аналізу, оцінки та синтезу нових складних ідей у творчо-виробничій сценічній діяльності.
- СК11. Здатність до спілкування з широкою професійною, науковою спільнотою та громадськістю з питань сценічного мистецтва та виробництва, до взаємодії із представниками інших творчих професій.
- СК12. Здатність передавати знання про сценічне мистецтво та практичний досвід фахівцям і нефахівцям.
- СК13. Здатність розробляти і реалізовувати просвітницькі проєкти з метою популяризації сценічного мистецтва в широких верствах суспільства, в тому числі і з використанням можливостей театральної преси, телебачення, Інтернету.
- СК14. Здатність аналізувати твори літератури і мистецтва на основі критичного осмислення теорій, принципів, методів і понять сценічного мистецтва.
- СК15. Здатність вільно орієнтуватися у напрямках, стилях, жанрах та видах сценічного мистецтва, творчій спадщині видатних майстрів.
- СК16. Здатність враховувати етичні засади професійної діяльності.

У студентів мають бути сформовані програмні результати:

ПР02. Мати концептуальні наукові та практичні знання у сфері сценічного мистецтва.

ПР04. Здійснювати пошук необхідної інформації у професійній літературі, в мережі Інтернет та інших джерелах.

ПР07. Генерувати та концептуалізувати художню ідею ролі й театральної вистави в цілому.

ПР08. Обирати, аналізувати та інтерпретувати художній твір для показу (демонстрації), самостійно обирати критерії для його оцінки.

ПР09. Співвідносити мистецькі ідеї та твори із соціальним, культурним та історичним контекстом для глибшого їх розуміння.

ПР10. Обирати оптимальні художньо-виражальні та технічні засоби в процесі роботи над роллю при реалізації сценічного твору (проекту).

ПР11. Розуміти сценічне мистецтво як художній та соціокультурний феномен, знати специфічні відмінності художньої мови театру та перформативних мистецтв.

ПР12. Організовувати, планувати та провадити театрально-педагогічну діяльність.

ПР13. Знати основні етапи (епохи, стилі, напрямки) у розвитку театру, кіно, літератури, образотворчого мистецтва, музики; основні факти про видатних особистостей у сфері мистецтва; класифікувати види та жанри сценічного мистецтва.

ПР14. Самостійно ідентифікувати напрями та концепції сценічного мистецтва у контексті сучасного мистецького і культурного життя.

ПР15. Аналізувати та оцінювати досягнення художньої культури, твори літератури та мистецтва з урахуванням історичного контексту. Здійснювати аргументований критичний аналіз творів сценічного мистецтва. Виявляти тенденції розвитку сучасного мистецько-художнього процесу.

ПР16. Визначати творчі можливості та перспективи особистого розвитку, здійснювати психологічну саморегуляцію.

ПР17. Аналізувати та враховувати естетичні запити глядачів.

ПР18. Знати основні закони психології акторської майстерності.

ПР21. Презентувати результати професійної діяльності та проектів у сфері сценічного мистецтва, доносити до фахівців і нефахівців інформацію, ідеї, проблеми, рішення, аргументацію та власний досвід.

Уміння:

- вірно розуміти завдання, що перед ними ставляться, на основі отриманої від викладача вербальної інформації;
- вірно виконувати на практиці отримане завдання за відведений період часу;

- запам'ятовувати (тобто фіксувати) отримане завдання та самостійно працювати над вдосконаленням техніки його виконання;
- застосовувати отримані знання у практичній діяльності;
- орієнтуватися у часі, просторі та ритмі, знаходити своє місце у просторі сцени;
- поєднувати мову або вокал у русі;
- вміння працювати в різних жанрах драматургії;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни;
- ефективно формувати комунікаційну стратегію;
- креативно мислити відповідно до проблематики сценічного мистецтва, генерувати ідеї, бути рішучим у провадженні нових стратегій;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театрального мистецтва;
- надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розробляти інноваційні технології в аспекті акторської діяльності, застосовувати їх на практиці, безперервно підвищуючи у цьому власну кваліфікацію;
- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;
- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів.

Комунікація

- надавати фахівцям і нефахівцям інформацію, ідеї та власний досвід в галузі професійної діяльності;
- розуміти значення культури як форми людського існування, цінувати різноманіття та мультикультурність світу і керуватися у своїй діяльності сучасними принципами толерантності, діалогу і співробітництва;
- вільно застосовувати основні принципи творчого розвитку сценічного мистецтва, намагаючись впливати на соціокультурні зміни.

Автономія та відповідальність

Випускник програми повинен бути відповідальним за розвиток професійного знання і практик, зокрема:

- відповідати за налагодження гармонійних відносин у колективі;
- бути здатним вчитися упродовж життя, здатним до подальшого навчання з високим рівнем автономності;

- бути відповідальним за професійний розвиток окремих осіб та/або театральних колективів;
- приймати рішення у складних і непередбачуваних умовах розвитку театального мистецтва;
- бути здатним самостійно виконувати творчі завдання.

У результаті навчання студенти повинні:

- набути концептуальні знання, включаючи певні знання сучасних досягнень в сценічному мистецтві та виробництві;
- вміти критично осмислювати основні теорії, принципи, методи і поняття у навчанні та професійній діяльності;
- вільно володіти основними положеннями теорії майстерності актора та професійною термінологією.

3. ПОЛІТИКА ДИСЦИПЛІНИ

3.1. Політика виставлення оцінок (пропущені заняття, відпрацювання пропусків): кожна оцінка виставляється відповідно до розроблених викладачем та заздалегідь оголошених студентам критеріїв, а також мотивується в індивідуальному порядку на вимогу студента; у випадку не виконання всіх зазначених завдань, до екзамену здобувач не допускається; пропущені заняття мають бути відпрацьовані (всі практичні завдання повинні бути виконані).

3.2. Політика академічної поведінки та доброчесності (плагіат, поведінка в аудиторії): конфліктні ситуації мають відкрито обговорюватись в академічних групах з викладачем. Плагіат та інші форми нечесної роботи неприпустимі. Недопустимі підказки під час усного опитування та списування у ході контрольних робіт, на іспиті. **Норми академічної етики:** дисциплінованість; дотримання субординації; чесність; відповідальність; використання гаджетів заохочується лише при дистанційній роботі.

3.3. Програма навчальної дисципліни:

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин					
	Денна форма					
	усього	у тому числі				
л		п	сем	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7
V семестр						
Тема 1. Аналітичний етап роботи зі студентами над дипломною виставою. Знайомство з п'єсою. Читка п'єси	20		5			15

режисером (педагогом).						
Тема 2. Робота методикою дієвого аналізу .Визначення проблематики п'єси, часу, місця дійства, епохи дійства.Формування зверхзадачи, теми вистави.	22		4			17
Тема 3. Аналіз характерів образів, їх вчинків, пошук мотивів та зовнішніх характеристик персонажів.	23		6			17
Тема 4. Обговорення проблематики, ідейно-тематичного бачення режисера (педагога), визначення зовнішнього образу вистави у контексті сучасностей. Обговорення основних сценографічних композицій майбутньої вистави.	23		6			17
Тема 5. Робота над роллю, другий план. Внутрішній монолог. Кінострічка бачення в побудові внутрішнього монологу. Сфера свідомості персонажу. Темп і ритм дійства.	39		6		17	17
Тема 6. Занурення в сферу почуттів персонажу. Емоції і рефлексії, спосіб існування актора у виставі.	23		6			17
Разом	150		33		17	100
VI семестр						
Тема 7. Читка та обговорення дій п'єси.	18		3			15
Тема 8. Аналіз подій 2 та 3 дії, визначення наскрізної дії.	23		4			17
Тема 9. Поява нових персонажів. Обговорення характерів, біографій, сфери свідомості, області почуттів героїв.	24		5			17
Тема 10. Розбір по ролям, цілям, шматкам і задачам образів 2 та 3 дії.	24		5			17
Тема 11. Мізансценування, планування картин в репетиційних вигородах.	25		6			17
Тема 12. Робота з масовкою, характери, мізансцени.	46		10		17	17
Разом	150		33		17	100
Усього годин	300		66		34	200

4. ТЕМИ ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість Годин
3 курс, 5 семестр		
1	<p>Аналітичний етап роботи зі студентами над дипломною виставою. Знайомство з п'єсою. Читка п'єси режисером (педагогом).</p> <p><i>Мета:</i> ознайомитись з п'єсою, автором.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Дослідити життєвий та творчий шлях автора в контексті певного історичного періоду. 2). Розкрити світогляд автора. 3). Визначити ідею, актуальність. 	5
2	<p>Робота методикою дієвого аналізу .Визначення проблематики п'єси, часу, місця дійства, епохи дійства.Формування зверхзадачи, теми вистави.</p> <p><i>Мета:</i> вміти аналізувати драматургічний матеріал для майбутнього сценічного втілення.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Розкрити головний конфлікт. 2). Визначити надзавдання і наскрізну дію. 3). Зробити дієвий аналіз п'єси. 	4
3	<p>Аналіз характерів образів, їх вчинків, пошук мотивів та зовнішніх характеристик персонажів.</p> <p><i>Мета:</i> навчитися втілювати сценічний образ в різних історичних епохах, жанрах, стилях класичної драматургії.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Дослідити біографію персонажу. 2). Розкрити світогляд персонажу. 3). Встановити спосіб мислення персонажу. 4). Створити характер майбутнього сценічного образу. 5). Знайти характерні риси персонажу і відтворити їх в своїй поведінці. 	6
4	<p>Обговорення проблематики, ідейно-тематичного бачення режисера (педагога), визначення зовнішнього образу вистави у контексті сучасностей. Обговорення основних сценографічних композицій майбутньої вистави.</p> <p><i>Мета:</i> Створити просторове і художнє рішення майбутньої</p>	6

	<p>вистави.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Дослідити стиль, жанр, час написання драматургічного твору. 2). Створити художнє рішення майбутньої постанови. 3). На сценічному майданчику побудувати у вигородах майбутнє рішення сценічного уривку. 4). Підбір костюмів, реквізиту, гриму відповідно до потреб і задач постанови. 5). Поєднати під час репетиції всі компоненти сценічної виразності з подальшими виправленнями, уточненнями, доповненнями. 	
5	<p>Робота над роллю, другий план. Внутрішній монолог. Кінострічка бачення в побудові внутрішнього монологу. Сфера свідомості персонажу. Темп і ритм дійства.</p> <p><i>Мета:</i> Навчитися розкривати світогляд персонажу шляхом оволодіння внутрішнім монологом.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Вміти промовляти в голос думки свого персонажу, які виникають під час спілкування з партнером. 2). Під час роботи над сценічним образом закріпити думки персонажу в своїй свідомості. 3). Освоїти спосіб мислення і послідовність дії свого героя. 4). Імпровізаційно промовляти в голос весь хід думок свого персонажу. 5). Засвоїти безперервний внутрішній монолог сценічного образу. 	6
6	<p>Занурення в сферу почуттів персонажу. Емоції і рефлексії, спосіб існування актора у виставі.</p> <p><i>Мета:</i> навчитися втілювати сценічний образ в різних історичних епохах, жанрах, стилях класичної драматургії.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Дослідити біографію персонажу. 2). Розкрити світогляд персонажу. 3). Встановити спосіб мислення персонажу. 4). Створити характер майбутнього сценічного образу. 5). Знайти характерні риси персонажу і відтворити їх в своїй 	6

	поведінці.	
3 курс, 6 семестр		
7	<p>Читка та обговорення дій п'єси.</p> <p><i>Мета:</i> розподіл ролей з урахуванням індивідуальних особливостей кожного студента.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Читка літературно-художніх джерел. 2). Обговорення дій п'єси. 	3
8	<p>Аналіз подій 2 та 3 дії, визначення наскрізної дії.</p> <p><i>Мета:</i> Вміти аналізувати драматургічний матеріал для майбутнього сценічного втілення.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Розкрити головний конфлікт. 2). Визначити надзавдання і наскрізну дію. 3). Зробити дієвий аналіз 2 та 3 дії. 4). Визначити відправну подію 2 та 3 дії. 5). Відокремити головну проблему персонажу. 	4
9	<p>Поява нових персонажів. Обговорення характерів, біографій, сфери свідомості, області почуттів героїв.</p> <p><i>Мета:</i> опанувати застільним періодом як методом роботи актора при створенні сценічного образу в світовій класичній драматургії.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Дослідити біографію нових персонажів. 2). Розкрити світогляд нових персонажів 3). Встановити спосіб мислення персонажів. 4). Створити характер майбутнього сценічного образу. 5). Знайти характерні риси персонажу і відтворити їх в своїй поведінці. 	5
10	<p>Розбір по ролям, цілям, шматкам і задачам образів 2 та 3 дії.</p> <p><i>Мета:</i> оволодіти методом роботи по шматкам і задачам.</p> <p><i>Завдання:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1). Визначення цілей всіх персонажів. 2). Формування образу. 3). Прослідити значення уяви та фантазії під час створення сценічного образу. 4). Створити лінію поведінки зовнішнього і внутрішнього життя персонажу (дійова лінія). 	5

	5). Опанувати процес втілення сценічного образу.	
1 1	Мізансценування, планування картин в репетиційних вигородках. <i>Мета:</i> оволодіти мізансценою як пошуком таких рухів, таких поз, які найкраще відповідали б просторовому запису ролі. <i>Завдання:</i> 1). Вміти через зовнішні фізичні взаємовідносини діючих осіб виражати їх внутрішні (психологічні) стосунки та дії. 2). Оволодіти мізансценою як вираженням наскрізної дії і надзавдання актора. 3). Опанувати мізансцену як пластичну форму вираження у просторі і часі внутрішньої суті завершеного уривку сценічної дії.	6
1 2	Робота з масовкою, характери, мізансцени. <i>Мета:</i> відтворення дипломної вистави. <i>Завдання:</i> 1). Вміти розташовуватися на сцені в певному поєднанні з навколишнім речовим середовищем (декорації, реквізит тощо), в ті чи інші моменти вистави. 2). Засвоїти мізансцену як сценічне життя людського тіла. 3). Прогони вистави.	10
	Разом	66

5. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ

Мета практичних завдань – не тільки розвиток майстерності кожного студента, а й виховання, в першу чергу, актора-громадянина з високим рівнем моральності і культури поведінки, засобами свого мистецтва.

Вирішити це завдання можливо за допомогою опанування всього курсу даної дисципліни (теорія, практика, самостійна та індивідуальна робота), закріпивши знання за допомогою сценічного показу.

Робота над складними психофізичним завданням із використанням словесної дії та допоміжних засобів виразності.

Виконання практичного завдання відбувається в такій послідовності:

- навчитися вибудовувати лінію поведінки ролі за текстом п'єси;
- виховати у студента здатність виконувати захоплено та цілеспрямовано будь-яку, навіть зовсім просту сценічну дію;

- привити студенту почуття відповідальності за кожен виконаний ним рух;
- підтримувати емоційний тонус на високому рівні протягом всього навчального періоду.

6. ТЕМИ ІНДИВІДУАЛЬНИХ ЗАНЯТЬ

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1.	Підготовча робота над задумом сценічного образу	17
2.	Поступовий процес перевтілення та створення сценічного образу	17
	Разом	34

7. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО ІНДИВІДУАЛЬНОЇ РОБОТИ

Відповідно до вимог “Положення про організацію навчального процесу в кредитно-модульній системі підготовки фахівців” індивідуальна робота студентів може включати в себе: участь у роботі студентського наукового гуртка з театру та кіно; студентських конференціях, конкурсах, написання сценаріїв та їх постановки; практичні роботи у театрі, на телебаченні та кіно; участь у виставах, кінозйомках, на телебаченні та інші форми роботи.

Вибір студентом видів індивідуальної роботи здійснюється на альтернативній основі за власними інтересами і попереднім узгодженням з викладачем. Організацію, контроль та оцінку якості виконання індивідуальної роботи студентів здійснює викладач, який закріплюється кафедрою за студентською навчальною групою.

8. САМОСТІЙНА РОБОТА

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 семестр		
1	Читка переліку запропонованих драматургічних творів	15
2	Ознайомлення зі світоглядом автора	17
3	Проблема та світогляд персонажу	17
4	Аналіз подійного ряду ролі	17
5	Пластичні та словесні особливості персонажу	17
6	Перевтілення в акторській професії	17
6 семестр		
7	Читка переліку класичних драматичних творів	15
8	Світогляд автора, епоха, стиль, жанр	19

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
5 семестр		
1	Читка переліку запропонованих драматургічних творів	15
2	Ознайомлення зі світоглядом автора	17
3	Проблема та світогляд персонажу	17
4	Аналіз подійного ряду ролі	17
5	Пластичні та словесні особливості персонажу	17
6	Перевтілення в акторській професії	17
6 семестр		
7	Читка переліку класичних драматичних творів	15
9	Актуальність та проблематика драматургічного твору	19
10	Робота над словом, характером, характерністю	19
11	Внутрішні монологи та сценічні імпровізації	19
12	Створення сценічного персонажу класичної драматургії	19
	Разом	210

9. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Робота над сценічним образом дуже складна та кропітка. Вона потребує постійного тренування, здобутих навичок та умінь. Особливу увагу при самостійній роботі студенти повинні приділяти відпрацюванню рекомендацій, порад, виправлінню зауважень викладача, засвоєнню пройденого матеріалу на практичних індивідуальних заняттях, а також умінню користуватися списком рекомендованої літератури в навчальних програмах, а також рекомендаціями викладача, що дає можливість економити час.

Робота з Інтернетом, пошук та відбір матеріалу з використання ресурсів Інтернет прискорює та збільшує обсяг необхідного матеріалу, але разом з цим дає багато допоміжної інформації.

Робота з контрольними питаннями – самоперевірка та об'єктивна оцінка студентом своєї підготовки по минулої тематики та визначення готовності до вивчення майбутніх матеріалів.

10. ПЕРЕЛІК ПИТАНЬ ДЛЯ САМОКОНТРОЛЮ СТУДЕНТІВ

- Особливості українського театру.
- Актор як митець.
- Види аналізу тексту драматургічного твору.
- Засоби визволення м'язів актора, застосованих у тренінгу.
- Сценічне мистецтво: виразні засоби.
- Поняття органічна дія у театральному мистецтві.

- Специфіка розвитку у актора сприйняття та уяви.
- Увага як головна якість актора.
- Поняття віри та сценічної наївності у театральному мистецтві.
- Простір та час у виставі.
- Вправи та етюди у процесі навчання актора.
- Драматургія як основа вистави – історія розвитку драматургії.
- Процес освоєння актором категорії правди, логіки та послідовності.
- Проблеми репетиційного процесу.
- Вибір драматургічних уривків для постановки.
- Застольний період роботи актора.
- Пошук художнього образу.
- Мізансценування.
- Види репетицій.

11. ЗАСОБИ ОЦІНЮВАННЯ ТА МЕТОДИ ДЕМОНСТРУВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Рівень досягнення запланованих результатів навчання перевірятиметься за допомогою рубіжних етапів контролю у формі усного опитування та практичного виконання тем курсу. Оцінка залежить від якості виконання завдань самостійної роботи студентів.

Завданням оцінювання є перевірка розуміння та засвоєння навчального матеріалу.

Студент повинен вільно орієнтуватися в поняттях дисципліни, а також застосовувати їх практично; знати методику роботи при створенні сценічного образу, в уривках сучасної та класичної драматургії, вміти професійно аналізувати літературно-художні джерела, визначати головну проблему персонажу, вибудовувати дієву лінію ролі, володіти внутрішнім монологом, мати здатність до імпровізації, створювати характер персонажу.

Форми поточного та підсумкового контролю. Методи навчання

Методи навчання: практичні методи (вправи, тренінги, етюдний метод), наочні методи (ілюстрування, показ).

Форми контролю

- усне опитування;
- практичні завдання;
- перевірка завдання самостійної роботи;
- поточний перегляд.

Схема нарахування балів, які отримують студенти

Розподіл балів, які отримують студенти

5 семестр

Розділ 1						Екзамен	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	40	100
10	10	10	10	10	10		

6 семестр

Розділ 2						Екзамен	Сума
T7	T8	T9	T10	T11	T12	40	100
10	10	10	10	10	10		

Шкала нарахувань балів за основні форми навчальної діяльності:

опитування – 5 балів

практичні завдання - 5 балів

контрольні заняття – 10 балів

підсумковий контроль (практичний показ, екзамен) – 40 балів

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D		
60-63	E	задовільно	
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

12. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

№ з/п	Найменування	Номер теми
1	Робочі програми	1-10
2	Силабус	1-10
3	Презентації	1-10
4	Аудиторія (спеціальний зал для занять)	1-10
5	Вигородки, елементи костюмів, реквізитів	3-5, 7-10
6	Фізична присутність партнерів (групові заняття)	1-10

13. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

Обов'язкова

1. Антонович Д. Триста років українського театру, 1619-1919.- Львів, 2001
2. Барнич М. Майстерність актора: техніка "обману": навч. посіб. з майстерності актора (лекції та практ. заняття) – Київ: Ліра-К, 2016
3. Бобошко Ю. М. Режисер Лесь Курбас. Київ : Мистецтво, 1987. 187 с.
4. Бобошко Ю. М. Сьогодення українського театру / Ю. М. Бобошко – К.: Знання, 1971. – 45 с.
5. Борис, Ігор. Тайнство творіння актора та режисера [Текст] : науково-дослідницька монографія / Ігор Борис. – Харків : Друкарня Мадрид, 2020. – 224 с.
6. Брехт Б. Про мистецтво театру : збірка. Київ : Мистецтво. 1977. 244 с.
7. Брокетт О. Г. Історія театру : [посібник]. – Львів : Літопис, 2014
8. Брук Пітер. Жодних секретів. Думки про акторську майстерність і театр / Перекл. з англ. Я. Винницької та О. Матвієнко, післямова Б. Козака. – Львів, 2005.
9. Веселовська Г. І. Сучасне театральне мистецтво : навч. посібник – К.: НАКККіМ, 2014
10. Гротовський Є. Театр. Ритуал. Перфомер. / Є. Гротовський. – Львів: Факел, 1999. – 185 с.
11. Історія українського театру. У 3 т. / Л. Барабан та ін. ; НАН України, ІМФЕ ім. М. Рильського. Київ, 2009. 876 с.
12. Кисіль О.Г. Український театр: дослідження. – К.: Мистецтво, 1968
13. Клековкін О. Ю. Містерія у генезі театральних форм і сценічних жанрів :

- навч. посібник. – К. : КДІТМ ім. І.К. Карпенка-Карого, 2001
14. Коломієць Р. Театр Саксаганського і Карпенко-Карого. Київ : Мистецтво, 1984. 100 с.
 15. Корифеї українського театру: Збірник / Упоряд., вступ., приміт. І. О. Волошина. – К.: Мистецтво, 1982. – 309 с.
 16. Корнієнко Н. М. Лесь Курбас: репетиція майбутнього. Київ : Факт, 1998. 469 с.
 17. Красильникова О. В. Історія українського театру ХХ сторіччя : монографія. Київ : Либідь, 1999. 208 с.
 18. Крег Г. Про мистецтво театру. Київ : Мистецтво, 1974. 320 с.
 19. Курбас Л. Філософія театру / Л. Курбас; упоряд. М. Лабінський; [ред. М. Москаленко]. Київ : Основи, 2001. 917 с.
 20. Наконечна О. Детермінанти створення і втілення сценічного образу в театральному мистецтві: монограф. / О. Наконечна. – Одеса: Астропринт, 2006. – 248 с.
 21. Паві П. Словник театру. Львів, 2006. - 640 с.
 22. Садовський І. К. Мої театральні згадки. – К., 1956
 23. уклад. І. О. Борис. Шлях до професії актора театру та кіно (відповідно до вимог ЕCTS): навч.-метод. посіб. з навч. дисципліни "Майстерність актора" для студ. 1-4 курсів спец. "Актор драм. театру та кіно". Х. : ХДАК, 2012

Додаткова

1. Гринишина М. Театральна культура рубежу ХІХ–ХХ століть : Реалізм. Дискурс / Ін-т проблем сучас. мистецтва НАМ України. Київ : Фенікс, 2013. 344 с.
2. Єрмакова Н. Березільська культура : історія, досвід / Ін-т екран. мистецтва Нац. акад. мистецтв України. Київ : Фенікс, 2012. 512 с.
3. Коломієць Р. Г. Традиції, канони і новації українського театру. Початок ХІХ – початок ХХ ст. / Ростислав Григорович Коломієць; Ін-т проблем сучасн. мист-ва НАМ України. – К.: Інтертехнологія, 2008 – 135 с.
4. Корнієнко Н. Український театр у переддень третього тисячоліття. Пошук (Картини світу. Ціннісні орієнтації. Мова. Прогноз). – К. : Факт, 2000. 160 с.
5. Миленка Г. Д. Історія зарубіжного театру (від Античності до Просвітництва: [навч. посібник]. – К. : Вид-во Нац. пед. ун-ту ім. М. П. Драгоманова, 2007
6. Нариси з історії театального мистецтва України ХХ століття : Акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва. Київ : Інтертехнологія, 2006. 1054 с.
7. Проскуряков В. Архітектура українського театру. Простір і дія. – Львів :

Вид-во нац. ун-ту "Львівська політехніка", 2001

8. Український театр ХХ століття : антологія вистав / Нац. акад. мистецтв України, Ін-т проблем сучас. мистецтва ; за заг. ред. М. Гринишиної. Київ : Фенікс, 2012. 963 с.
9. Черкашин Р. О., Фоміна Ю. Г. Ми – березільці: театральні спогади-роздуми / Роман Олексійович Черкашин, Юлія Гаврилівна Фоміна.

Інформаційні ресурси

1. Бібліотека Харківської державної академії культури <http://lib-hdak.in.ua/>
2. Харківська міська спеціалізована музично-театральна бібліотека <http://mtlib.org.ua/>
3. Харківська державна наукова бібліотека імені В. Г. Короленка <https://korolenko.kharkiv.com/>

МАЙСТЕРНІСТЬ АКТОРА

Програма та навчально-методичні матеріали

галузь знань 02 «Культура і мистецтво»
спеціальність 026 «Сценічне мистецтво»
освітньо-професійна програма «Акторське мистецтво драматичного театру і кіно»
перший (бакалаврський) рівень вищої освіти

Розробники:

Лебедь А.С.

Викладач кафедри майстерності актора

Кучин П.З.

Старший викладач кафедри майстерності актора, заслужений артист України

Кучина В.Ф.

Викладач кафедри музично-драматичного театру

Видається в авторській редакції

Підписано до друку 11.03.2025 р. Формат 60x84/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап.

Ум. друк. арк. __. Обл.-вид. арк. __.

Адреса редакції і видавця:

ХДАК, Україна, 61057, м. Харків, Бурсацький узвіз, 4
тел. (057) 731-27-83. e-mail: rvv2000k@ukr.net.

Свідоцтво про держреєстрацію ДК №3274 від 04.09.2008 р.